

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Bærum kommune
Postboks 700
1304 SANDVIKA

Besøksadresse: Tordenskiolds gate 12,
Oslo
Postadresse: c/o Fylkesmannen i Østfold,
Postboks 325, 1502 MOSS
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: 18/21722
Deres dato: 17.10.2018
Vår ref.: 2018/22743-4 FM-M
Saksbehandler: Ingeborg Austreng
Direktetelefon: 22 00 36 45

Dato: 03.12.2018

Bærum kommune - Varsel om igangsatt reguleringsplan med konsekvensutredning og offentlig ettersyn av planprogram - Lakseberget utfyllingsområde - Fylkesmannens uttalelse

Vi viser til brev fra Bærum kommune av 17.10.2018.

Det er en rekke ulike hensyn som vil bli berørt av en utfylling som planlagt, og som må veies opp mot hverandre i en planprosess. Fylkesmannen fraråder kommunen å regulere området kun til utfylling, da dette ikke vil gi tilstrekkelig grunnlag for å vurdere samfunnsnyttene av tiltaket, og om utfyllingen legger til rette for reell gjenbruk.

Formålet med planen er å legge til rette for utfylling og nytt areal langs Lakseberget for å gi grunnlag for utvikling av området og sjøfronten i Sandvika. I kommunedelplan for E18 er deler av området avsatt for utfylling med formål om å opprette en ny lokalvei og nytt friområde. Resten av området er avsatt til bruk og vern av sjø og vassdrag. Utfylling vil delvis være i tråd med kommunedelplan for E18, men det foreslåtte planområdet strekker seg ut over kommunedelplanens område.

Fylkesmannens rolle i planprosessen er å formidle overordnede føringer innenfor våre fagområder og se til at nasjonale og regionale mål og retningslinjer blir ivaretatt i planarbeidet.

Aktuelle overordnede føringer for kommunal planlegging som for øvrig skal vurderes og ivaretas i planen, er listet opp i Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene av 1. mars 2018 (www.fmoa.no, under ”plan og bygg, arealforvaltning”) samt ”Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging” av 12.6.2015 (www.planlegging.no).

Fylkesmannens innspill

Fylkesmannens uttalelse er delt i tre deler; innspill til tiltaket på et overordnet nivå, innspill til konsekvensutredning, og innspill til hva som må sikres i en eventuell plan.

Det blir oppgitt at Bærum kommune ikke ønsker å detaljregulere etterbruken av det aktuelle området. Det er imidlertid viktig at området reguleres på en måte som viser hvilke formål det skal legges til rette for etter at området er fylt ut. I vår vurdering av et planforslag skal

Fylkesmannen vurderer planforslagets konsekvens for miljøverdiene opp mot tiltakets samfunnsmessige nytte. Den store tilgangen på masser i Bærum og behovet for å plassere disse et sted er ikke alene å anse som samfunnsmessig nytte. Plan- og bygningsloven legger opp til en bred medvirkning, og for å sikre at denne medvirkningen blir reell og alle parter kan ta stilling til planen må det fremgå av planforslaget hvilken utstrekning fyllingen får, og hvilken arealbruk som er tenkt i området. Vi fraråder kommunen sterkt å vedta en reguleringsplan som regulerer området til utfylling.

Fylkesmannen anser at de delene av utfyllingen som er planlagt gjennom kommunedelplan for E18 er å anse som gjenbruk, men ved en eventuell utvidelse av utfyllingen vil formålet måtte vurderes opp mot statlige og regionale føringer bl.a. for arealplanlegging, naturmangfold, friluftsliv, vannkvalitet og forurensning.

Fylkesmannen viser til Regional plan for masseforvaltning i Akershus retningslinje 3.5.2, der det står at «I den grad overskuddsmasser tas ut av et utbyggingsområde, skal de så langt det går brukes til samfunnsnyttige formål». Et av formålene med den regionale planen er å bidra til gjenbruk av masser. For at utfylling med overskuddsmasser skal kunne regnes som gjenbruk må massene erstatte materialer som ellers ville blitt skaffet og brukt til formålet, ved at:

- tiltaket er planlagt uavhengig av tilgangen på akkurat disse overskuddsmassene,
- mengden masser som brukes står i forhold til behovet, og
- overskuddsmassene har egenskaper som gjør dem egnet til formålet.

Alle disse tre forutsetningene må være oppfylt for at disponering av masser kan anses å være gjenbruk.

Selv om overskuddsmasser i en utfylling betraktes som gjenvinning, kan likevel tiltaket føre til en annen form for skade eller ulempe på miljøet, og kreve en særskilt tillatelse fra Fylkesmannen eller Miljødirektoratet. Derfor må den som ønsker å gjennomføre disponeringen også søke Fylkesmannen om tillatelse etter forurensningsloven § 11 på vanlig måte. Skal det mottas forurenset masse vil det alltid kreve en tillatelse fra Fylkesmannen eller Miljødirektoratet.

Strandsone, natur og friluftsliv

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen gir føringer for forvaltning av strandsonen (jf. lov av 27. juni 2008 nr 71 om planlegging og byggesaksbehandling). Innenfor retningslinjenes geografiske virkeområde skal naturverdier, kulturminneverdier og rekreasjonsverdier forvaltes som en ressurs av nasjonal betydning, til beste for befolkningen i dag og i fremtiden. Fylkesmannen vil i sin vurdering av planen legge vekt på at reguleringsplanen ivaretar eller forbedrer hensynet til naturverdier og rekreasjonsmuligheter/friluftsliv i området.

Innspill til planprogram

Forurensningspotensial

Fylkesmannen forventer at erfaringer fra utfyllingen ved Kadettangen videreføres ved planlagt ny utfylling ved Lakseberget.

Det beskrives at det planlegges å ta imot ulike typer masser fra ulike type prosjekter. Fordeler og ulemper knyttet til å ta i bruk disse ulike massene til å bygge nytt landareal må belyses i konsekvensutredningen. Det er viktig at egnetheten til masser fra ulike prosjekter blir nøye

vurdert, og det må gjøres en vurdering av i hvilken grad risikoen for å motta masser medfører økt forurensningsfare.

Fylkesmannen har erfaring med at nitrogenavrenning fra sprengstein har medført høye nitrogenverdier i resipient. Det fremgår av forslaget til planprogram at det planlegges utfylling med sprengstein og vi mener derfor det må foretas en konkret vurdering av utfylling med sprengsteinmasser. Utvasking skjer hovedsakelig den første tiden etter lagring, og endrede forhold mellom nitrogen og fosfor kan blant annet medføre endret algesammensetning og økt fare for oppblomstring av alger. Sprengstein inneholder også plastavfall fra rester av sprengningsutstyr, og i forslaget til planprogram står det at det kan stilles krav til tunnel-entreprenøren av sprengningsarbeidene om bruk av sprengstoff uten plastlunter/ledningstråder. Fylkesmannen forventer at det videre planarbeidet belyser hvordan en, gjennom å stille vilkår til samferdselsprosjektene, kan redusere forurensningspotensialet i de massene som tas imot på fyllingsområdet. Indre Oslofjord er et forholdsvis lukket system hvor Bærumbassenget er et avgrenset delbasseng. Risikoreduserende tiltak ved kilden bør med i vurderingen en gjør i planleggingsfasen av en sjøutfylling.

Ifølge forslaget til planprogram har miljøundersøkelser vist at sedimentene i utfyllingsområdet har høyt innhold av miljøgifter. Det er dermed viktig at tildekking av sjøbunnen og oppvirvling av sedimentene ved deponering belyses i konsekvensutredningen. Metode for plassering i sjø og vurderinger rundt utfyllingsmetodikk bør beskrives i denne sammenheng.

Volum og omfang av stabiliserende motfyllinger må også tas med i konsekvensvurderingen.

Vannmiljø

Det er et mål i planprogrammet om at det oppfyllingen lokalt skal gi forbedret vannmiljø siden er dekker over forurenset sjøbunn.

Vannrammedirektivet setter krav til at kystvann skal beskyttes mot forringelse og å ha minst god økologisk status innen 2021, jf. § 4 i Forskrift for rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). Det planlagte utfyllingsområdet er del av vannforekomsten Sandvika (0101020602-C). Vannforekomsten er i Miljødirektoratets database Vann-Nett <https://vann-nett.no/portal/> registrert med moderat økologisk potensial og dårlig kjemisk tilstand. Miljømålene er utsatt til 2027 og det er registrert behov for tiltak.

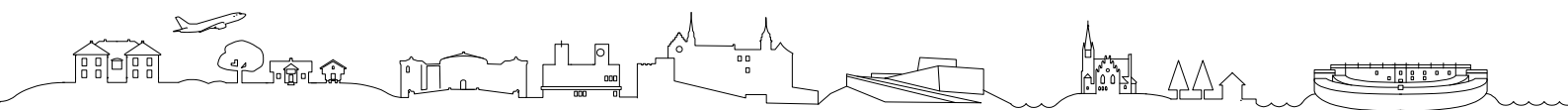
Det må som del av konsekvensutredningen utredes om målene i Vannforskriften vil bli påvirket av utfyllingen. Herunder bør det belyses om resipientkapasiteten i fjordbassenget blir mindre, og det bør fokuseres på fare for økt algeoppblomstringer i de frie vannmassene og redusert siktedyp.

Naturmangfold

Det oppgis at viktige lokaliteter for biologisk mangfold og naturtypelokaliteter skal beskrives, kartfestes og verdivurderes. Fylkesmannen forutsetter at det gjennomføres en naturmangfoldkartlegging i felt, både i sjøområdene og i områder som vil bli belastet av anleggsaktiviteten eller der påvirkningen vil endres vesentlig på grunn av utfyllingen.

Det ligger en lokalt viktig naturtypelokalitet registrert som bløtbunn innenfor planområdet. Bløtbunnsområder er ofte artsrike og utgjør viktige beiteområder for fisk og fugl. Det bør gjennomføres en oppdatert kartlegging av utstrekningen av dette område.

Utfyllingsområdet ligger i nær avgrensning til Sandvikselva som er en av åtte prioriterte vassdrag

som fører laks og sjørret i Oslo og Akershus. Sjøområdet i Bærumsbassenget er derfor ved forskrift avsatt som fredningssone for laks og sjørret. Fyllingen vil ligge innenfor fredningssonen. Formålet med fredningssonene er å gi utvandrende ungfisk og oppvandrende gytefisk et særskilt vern i sjø. En omfattende og langvarig periode med anleggsdrift vil kunne ha negativ påvirkning på fisk, og aktiviteten vil kunne gi unnvikelses- og stressadferd som kan forstyrre gyteoppgang til Sandvikselva samt redusere leveområdene for fisk i sjø. Partikler fra sprengstein er skarpe og uslepe og har vist seg å kunne gi stress eller skader på gjeller og hud på fisk. Fylkesmannen forutsetter at konsekvensen for laks og sjørret belyses i konsekvensutredningen.

Det må gjøres en vurdering om strømningsmønsteret i overflate- og bunnlagene i havnebassenget endres og virkningene av dette. Strømningsforholdene langs land og bølgeeksponering kan endres. Virkningen av dette på naturmangfoldet i littoralsonen i nærområdet lokalt må vurderes. Virkninger på Kalvøya naturreservat og på øyen «Danmark» må utredes.

En utfylling av dette omfang vil også kunne endre strømningsforholdene i havnebassenget. Virkningen av dette på vannmiljø og naturmangfold må utredes.

Friluftsliv

Bærum kommune har nylig avsluttet arbeidet med å utvide Kadettangen for friluftslivsbruk. Det er viktig at en ny utfylling ikke kommer i konflikt med denne bruken, eller med den bruken som er knyttet til områdene rundt Sjøholmen. Forholdet til eksisterende friluftsliv må belyses i konsekvensutredning, og en må se på omfanget av eksisterende bruk, og hvilket potensial de nye arealene kan ha for friluftsliv.

Konkrete innspill til planen

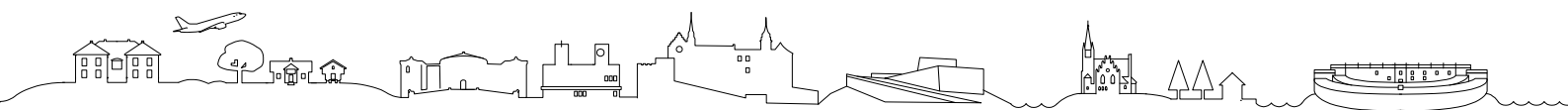
Selv om Bærum kommune ikke ønsker å detaljregulere etterbruken av det aktuelle området er det viktig at området reguleres til bestemte typer etterbruk slik at utfyllingen kan utføres på en måte som er tilpasset den senere bruken. Det er viktig at det gis bestemmelser om avslutningen av utfyllingen, og at de områdene som senere skal danne sjøfronten og legges til rette for friluftsliv blir avsluttet på en måte som gjør at området blir mest mulig «naturlikt». Videre bør også fyllingen under vann avsluttes på en måte som legger til rette for naturlige økosystemer, som kunstige rev og grovere stein og eller fysiske installasjoner med hulrom, som et kompensierende tiltak for tapt sjøareal med leveområder.

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet må ivaretas på en tilfredsstillende måte i reguleringsplanen, og det må utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse. Det framgår av planprogrammet at de stedlige løsmassene i sjøen ikke har tilstrekkelig styrke til at man kan begynne med å legge ut masser direkte fra land med gravemaskin og doser. Det framgår også at NGI har undersøkt sjøbunnsdybder og løsmassetykkelser over berg ved Lakseberget. Det er utført stabilitetsvurderinger i sjøområdet. Vurderinger og analyser ligger dessverre ikke med i forslag til planprogram. Fylkesmannen kan derfor ikke si noe mer konkret enn at grunnforhold må være svært sentralt i risiko- og sårbarhetsanalysen.

Bestemmelser for å hindre forurensning

Selv om en utfylling av den størrelsen som planlegges her er avhengig av en tillatelse etter forurensningsloven § 11, bør det allerede i planen legges inn tiltak for å hindre forurensning. Det

er viktig at det avklares om det er behov for mellomlagring av masser og at det eventuelt settes av egen områder for dette i reguleringsplanen, og at disse sikres mot avrenning.

Erfaringsmessig er det i alle saker der det skal tas imot masser behov for mottakskontroll for å forhindre at det tas imot masser som kan medføre fare for forurensning av ytre miljø. Det bør settes krav til en mottakskontroll i planbestemmelsene, og det bør føres en god dialog med ansvarlige for prosjektene som generer masseoverskudd om forurensningspotensialet fra de aktuelle massene.

Det bør i planbestemmelsene settes krav til et tilstrekkelig kontroll- og måleprogram, slik at uønskede påvirkninger på ytre miljø både under og etter tiltaksgjennomføringen blir fanget opp og avbøtende tiltak kan iverksettes umiddelbart.

Med hilsen

Ellen Lien
fung. fylkesmiljøvernssjef

Ingeborg Austreng
faggruppekoordinator

Dokumentet er elektronisk godkjent.

